

Nr 158.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1941/42; given Stockholms slott den 7 mars 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGGUIST, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1941/42 samt anför därvid följande:

INLEDNING.

Enligt principbeslut av 1939 års lagtima riksdag (proposition nr 184, riksdagens skrivelse nr 245) redovisas från och med ingången av budgetåret 1940/41 försvarsväsendets fastigheter med undantag av befästningsanlägg-

Bihang till riksdagens protokoll 1941. 1 saml. Nr 158.

ningar och fastigheter av enbart kulturhistoriskt värde å försvarsväsendets fastighetsfond. Denna består av tre särskilda delfonder, arméförvaltningens delfond, marinförvaltningens delfond och flygförvaltningens delfond. Invärdering av de till fastighetsfonden hörande fastigheterna har ännu icke ägt rum. Innevarande budgetårs stat har därför måst baseras på en preliminär beräkning av fastighetsvärdena. Rörande invärderingen pågår för närvarande utredning inom förvaltningsmyndigheterna i samråd med riksräkenskapsverket. Såsom anförts i propositionen nr 170 till 1940 års lagtima riksdag med förslag till stat för fonden för innevarande budgetår torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att sedan nämnda utredning slutförts meddela beslut rörande invärdering av fastigheterna å fonden.

I innevarande års statsverksproposition, bilaga 2 till Specifikation av inkomsterna å driftbudgeten, har framlagts ett beräknat förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1941/42. Till grund för detta statförslag ligga framställningar från arméförvaltningen den 26 september 1940, från marinförvaltningen den 11 oktober 1940 och från flygförvaltningen den 16 oktober 1940. I överensstämmelse med statförslaget hava å driftbudgeten i förslaget till riksstat bland »Inkomster av statens kapitalfonder» upptagits de i statförslaget för respektive delfonder angivna överskotten och bland »Egentliga statsutgifter» å fjärde huvudtiteln under rubriken »E. Diverse» med tillsvidare beräknade belopp upptagits särskilda anslag för ersättning till en var av fastighetsfondens tre delfonder. Dessa anslag utgöra en bokföringsmässig omföring av de hyresvärden och hyresutgifter, som representera vederlag för förvaltningsmyndigheternas rätt att nyttja de till fonden hörande eller av fonden förhyrda fastigheterna.

Över förvaltningsmyndigheternas förslag har riksräkenskapsverket den 28 februari 1941 avgivit utlåtande. Däri har riksräkenskapsverket lämnat en översikt av fondens ställning, baserad på förvaltningsmyndigheternas förslag med däri av riksräkenskapsverket förordade ändringar. Enligt nämnda översikt skulle fondens ställning per den 1 juli 1940 vara följande:

Arméförvaltningens delfond.

Tillgångar:	Kronor	Kronor
Markvärde	57,130,464: 77	
Byggnadsvärde.....	316,077,847: 06	
Kontant behållning	161,633: 37	373,369,945: 20
Skulder:		
Värdeminskningsskonto		310,408,415: 30
Kapitalbehållning		62,961,529: 90

Marinförvaltningens delfond:

Tillgångar:	Kronor	Kronor
Markvärde	53,247,013: —	
Byggnadsvärde	75,309,313: 66	
Kontant behållning	593,582: 34	129,149,909: —

	Kronor	Kronor
Skulder:		
Värdeminskningsskonto		72,652,885: 50
Kapitalbehållning		56,497,023: 50

Flygförvaltningens delfond:

Tillgångar:		
Markvärde	6,833,691: 50	
Byggnadsvärde	53,672,690: 04	
Kontant behållning	46,811: 46	60,553,193: —

Skulder:		
Värdeminskningsskonto		36,895,216: 75
Kapitalbehållning		23,657,976: 25

I dessa belopp ingår icke värdet av Bodens radiostation, vilken under innevarande budgetår avses skola överföras till arméförvaltningens delfond, samt icke heller de s. k. Ladugårdsgärdesmedlen och Stockholms varvs byggnadsfond, vilka förutsättas komma ett redovisas å tillgångs- och skuld-sidorna med lika belopp. På grund av den vid försvarsväsendet nu pågående byggnadsverksamheten komma samtliga delfonder att under innevarande budgetår undergå en icke oväsentlig ökning.

Vid upprättandet av förestående värden har riksräkenskapsverket, enligt vad verket anfört, av praktiska skäl icke verkställt retroaktiv årsavskrivning för de byggnader, som med anlåtande av förlagsfondsmedel uppförts under åren 1936/37—1939/40. För samtliga dessa byggnader verkställes alltså årsavskrivning först från och med budgetåret 1940/41.

Jag övergår härefter till behandling av frågan om fondens stat för budgetåret 1941/42. Staten upptager följande titlar, nämligen å *inkomstsidan*: A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler; B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden; och C. Diverse inkomster; samt å *utgiftssidan*: A. Reparations- och underhållskostnader m. m.; B. Avsättning till värdeminskningsskonto; C. Hyres- och arrende-utgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden; och Överskott att tillföras riksstatens driftbudget. Under en var av dessa titlar å såväl inkomst- som utgiftssidan upptagas inkomsterna respektive utgifterna särskilt för varje delfond.

Vid beräkningen av de olika posterna i staten följer jag denna uppställning och upptager därvid först till behandling fondens utgifter.

UTGIFTERNA.**Reparations- och underhållskostnader m. m.**

Med frångående av tidigare tillämpade grunder beräknades reparations- och underhållskostnaderna för fondens fastigheter i föregående års statförslag

till 1.5 procent av byggnadsvärdet för arméförvaltningens och flygförvaltningens delfonder och till 2 procent av nämnda värde för marinförvaltningens delfond, vartill kommo vissa belopp för kommunalutskylder. Härmed avsågs endast att i avvaktan på närmare utredning provisoriskt fastställa en grund för underhållet, som bättre motsvarade verkliga kostnaden än som visat sig vara fallet med den tidigare tillämpade underhållskvoten av högst 1 procent, vilken trots extra anslag för iståndsättningsarbeten visat sig uppenbarligen otillräcklig. Med tillämpning av nämnda grunder anvisades för innevarande budgetår för ifrågavarande ändamål under arméförvaltningens delfond 4,950,000 kronor, under marinförvaltningens delfond 1,530,000 kronor och under flygförvaltningens delfond 580,000 kronor.

Chefen för finansdepartementet har i sin till statsrådsprotokollet den 3 januari 1941 lämnade redogörelse för utgifterna å driftbudgeten beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond anført, att han funne en höjning av medelsanvisningen för reparations- och underhållskostnader motiverad bland annat ur den synpunkten, att sådana arbeten, varom här vore fråga, syntes vara särskilt lämpade såsom objekt för sysselsättning av ledig arbetskraft. I proposition den 28 februari 1941 om slutligt förslag till stat för allmänna fastighetsfonden har nämnde departementschef närmare motiverat detta preliminära förslag och därvid hänvisat till den tankegång, som ligger till grund för de i proposition nr 2 om tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 framlagda förslagen om anläggningsarbeten till motverkande av arbetslösheten. Dispositionen av de för allmänna fastighetsfonden äskade medlen till reparationer och underhåll har till viss del ansetts böra prövas från samma utgångspunkter som dessa anläggningsarbeten. Liksom ifråga om allmänna fastighetsfonden torde en särskild prövning av dispositionen av ifrågavarande anslagsposter böra bringas i tillämpning för försvarsväsendets del. Medel torde sålunda icke böra användas för reparationer utöver det strängt nödvändiga med mindre lämpligheten därav prövats med hänsyn till bland annat tillgången på materialier. Denna särskilda prövning synes i viss utsträckning böra bringas i tillämpning redan innevarande budgetår.

Å andra sidan torde i detta sammanhang böra beaktas de avsevärda extra anslag för underhålls- och iståndsättningsarbeten m. m., som beviljats för innevarande budgetår eller äskats i årets statsverksproposition. Sålunda hava för *innevarande budgetår* anvisats följande belopp:

<i>Å arméförvaltningens delfond:</i>	Kronor
Till iståndsättningsarbeten å lantförsvarets byggnader.....	2,000,000
» diverse ombyggnads-, tillbyggnads-, moderniserings- och restaureringsarbeten	458,000
» uppvärmningsanläggningar	1,595,000
<i>Å marinförvaltningens delfond:</i>	
Till iståndsättningsarbeten å marinens byggnader	1,050,000
» diverse ändrings-, moderniserings- och iståndsättningsarbeten	476,000
» modernisering av örlogssvarven	4,030,000

<i>Å flygförvaltningens delfond:</i>	Kronor
Till vissa iståndsättningsarbeten	230,000
» iståndsättningsarbeten m. m. å vissa flygvapnets byggnader ..	1,175,000

I årets statsverksproposition har för *budgetåret 1941/42* äskats:

<i>Å arméförvaltningens delfond:</i>	
Till iståndsättningsarbeten å lantförsvarets byggnader	1,000,000
» renovering av byggnader	145,000
» uppvärmningsanläggningar	640,000

<i>Å marinförvaltningens delfond:</i>	
Till omändrings- och inredningsarbeten vid Karlskrona örlogsvarv	142,000
» modernisering av Stockholms örlogsvarv	2,520,000
» moderniserings-, iståndsättnings- och konserveringsarbeten....	237,000

<i>Å flygförvaltningens delfond:</i>	
Till installationsarbeten i vissa flygvapnets byggnader	1,077,000

Dessa anslag äro ägnade att — helt eller till större eller mindre del — komma underhållet av fastighetsbeståndet tillgodo. Detsamma torde vara förhållandet med vissa andra, här ej nämnda anslag.

Arméförvaltningens delfond. Arméförvaltningen har beräknat delfondens byggnadsvärde per den 1 juli 1941 till 339,064,496 kronor, därav för under innevarande budgetår tillkommande färdiga byggnader 13,759,000 kronor och för äldre byggnader 325,305,496 kronor. Reparations- och underhållskostnader för kasernetablissemang, tjänstebostäder och uthyrningsfastigheter hava av arméförvaltningen beräknats till 1.6 procent av byggnadsvärdet, motsvarande 5,085,967 kronor, vartill lagts ett belopp av 62,000 kronor för bestridande av kommunalutskylder för tjänstebostäder. För underhåll av övnings- och skjutfält med däri ingående jordbruks- och skogsfastigheter har upptagits ett belopp av 695,000 kronor. Detta belopp innebär i sin helhet en ökning i förhållande till innevarande budgetårs anslag, då ifrågakvarande post vid beräkning av sistnämnda anslag inräknats i det procentuellt bestämda beloppet. För reparations- och underhållskostnader m. m. har arméförvaltningen således upptagit sammanlagt 5,842,967 kronor.

Beträffande denna och motsvarande båda poster för de två andra delfonderna har *riksräkenskapsverket* yttrat följande:

Förvaltningsmyndigheternas förslag till beräkning av underhållskostnaderna för nästkommande budgetår innebära betydande ökning i förhållande till de för innevarande budgetår anvisade beloppen. Med anledning av att förvaltningsmyndigheterna delvis ställt underhållskostnaderna i relation till byggnadsvärdet vill *riksräkenskapsverket* erinra, dels att den ovannämnda utredningen angående invärdering av byggnader å fastighetsfonden resulterat i andra byggnadsvärden än de av förvaltningarna angivna, dels att metoden med avvägning av anslagsposterna till reparations- och underhållskostnader i relation till förändringarna i byggnadsbeståndet huvudsakligen är avsedd att

tillämpas under normala tider. Huruvida den föreslagna ökningen av underhållskostnaderna i nuvarande läge bör komma till stånd, undandraget sig riksräkenskapsverkets bedömande. Ämbetsverket vill dock bringa i erinran, att byggnadsstyrelsen vid avgivande av förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för nästkommande budgetår framfört den tanken, att därest medel för byggnadsändamål anses böra beviljas i större utsträckning, det normala underhållet av redan befintliga byggnader bör i första hand tillgodoses.

Anledningen till att i staten för innevarande budgetår underhållet av övnings- och skjutfält inräknades i den procentuellt beräknade underhållssumman var, såsom jag framhöll i förenämnda proposition nr 170, att varje ledning saknades för fastställande av särskild beräkningsgrund för underhållet av jordbruks- och skogsfastigheter. Visserligen har någon ytterligare utredning på denna punkt icke förebragts, men då otvivelaktigt en avsevärd del av underhållet av jordbruks- och skogsfastigheterna icke är att hänföra till byggnader, anser jag mig böra tillstyrka, att 300,000 kronor må för sagda ändamål utgå utöver det till 1.5 procent av byggnadsvärdet beräknade underhållet. I övrigt har jag ingen annan erinran mot arméförvaltningens förslag än att procentberäkningen bör ske å det av riksräkenskapsverket angivna byggnadsvärdet, 316,077,847 kronor, ökat med värdet av nytillkommande byggnader 13,759,000 kronor, eller alltså i runt tal 330,000,000 kronor. Det procentuella underhållet blir alltså avrundat 4,950,000 kronor. Reparations- och underhållskostnader för arméförvaltningens delfond böra således upptagas till $(4,950,000 + 62,000 + 300,000 =) 5,312,000$ kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 5,300,000 kronor.

Marinförvaltningens delfond. Marinförvaltningen har beräknat delfondens byggnadsvärde per den 1 juli 1941 till 73,927,725 kronor, därav för under innevarande budgetår nytillkommande byggnader 1,775,000 kronor och för äldre byggnader 72,152,725 kronor. Rörande ifrågavarande anslag har marinförvaltningen anfört:

I förslaget till utgiftsstat har marinförvaltningen utgått från samma synpunkter, vilka anfördes i marinförvaltningens motsvarande skrivelse föregående budgetår. Ämbetsverket måste därvid med anledning av under innevarande budgetår gjorda erfarenheter vidhålla sitt då gjorda äskande, att underhållskostnaden måtte beräknas till i genomsnitt $2\frac{1}{2}$ procent av det beräknade byggnadsvärdet. Beträffande byggnadsvärdet hänvisar marinförvaltningen till vad som anförts i ämbetsverkets skrivelse denna dag angående invärdering av mark och byggnader, tillhörande marinförvaltningens delfond av försvarsväsendets fastighetsfond. I förslaget till utgiftsstat hava således underhållskostnaderna för byggnaderna beräknats efter $2\frac{1}{2}$ procent av 73,927,725 kronor till 1,848,193 kronor 12 öre eller i runt tal 1,850,000 kronor. Det förhållandet att de beviljade underhållsmedlen för innevarande budgetår i motsats till marinförvaltningens förslag beräknats allenast efter 2 procent, har under innevarande budgetår ådagalagt, att underhållsmedlen varit alltför knappa för att möjliggöra det rationella underhåll av hus och byggnader m. m., som är en nödvändig förutsättning för att under en längre tid kunna bevara underhållsobjekten i användbart skick. Grunden till detta förhållande torde vara, att marinförvaltningens hemställen föregående år för underhållskostnader för kasernområden, vägar, övnings-

fält, skjutbanor, gas-, vatten- och avloppsledningar, vilka icke ingå i det upptagna byggnadsvärdet, få disponera ett belopp av 200,000 kronor icke vann Kungl. Maj:ts bifall. De nu senast angivna objekten kräva emellertid ett relativt dyrbart underhåll, som då desamma icke upptagits i byggnadsvärdet, måste bestridas av de anslagna underhållsmedlen. Den för innevarande budgetår beräknade underhållsprocenten, 2, är sålunda i verkligheten endast omkring 1.7. Med anledning härav hemställer marinförvaltningen därför, att Kungl. Maj:tt täcktes för nästkommande budgetår, utöver ovan angivna underhållsmedel, ställa ytterligare 200,000 kronor till ämbetsverkets förfogande. För skatter har beräknats ett belopp av 75,000 kronor. Det belopp, som sammanlagt bör upptagas under anslagsposter till reparations- och underhållskostnader m. m., uppgår sålunda till 2,125,000 kronor.

Beträffande *riksräkenskapsverkets* yttrande över marinförvaltningens förslag hänvisas till det förut anförda.

I skrivelse den 7 januari 1941 har *marinförvaltningen* anmält, att enligt föreskrifter, som meddelats i samband med inrättandet av försvarsväsendets fastighetsfond, denna fond kommit att belastas med vissa reparations- och underhållskostnader, som avsetts skola under budgetåret 1939/40 bestridas ur Stockholms varvs byggnadsfond men varå den 1 juli 1940 fanns en arbetsrest å 34,179 kronor 10 öre. Då fastighetsfondens stat uppgjorts utan hänsynstagande till denna kostnad, hemställde marinförvaltningen, att ett mot kostnaden svarande belopp finge överföras från byggnadsfonden till fastighetsfonden.

Statskontoret har i utlåtande den 18 februari 1941 erinrat om att 1940 års urtima riksdag i anledning av proposition nr 60 medgivit, att ur byggnadsfonden finge disponeras 2,200,000 kronor för vissa arbeten å Stockholms örlogsvarv. Vid en före propositionens avlåtande av statskontoret verkställd utredning angående byggnadsfondens ställning hade emellertid förbi-setts, att vissa tidigare ur fonden anvisade belopp endast delvis tagits i anspråk. Ur fonden hade därför kommit att anvisas sammanlagt 92,319 kronor 50 öre utöver fondens tillgångar, beräknade per den 11 februari 1941. Enligt statskontorets mening borde såväl ovannämnda arbetsrester som nu anmärkta brist bestridas ur försvarsväsendets fastighetsfond, marinförvaltningens delfond. Härför talade särskilt, att de hyresmedel för kronans områden inom Djurgårdsstaden, vilka tidigare tillförts byggnadsfonden, numera redovisades till fastighetsfonden. Byggnadsfonden borde dock tills vidare förskottera arbetsresterna för att sedermera i samband med byggnadsfondens avveckling, vilken borde ske mot fastighetsfonden, ersättas här-för. Vid byggnadsfondens slutliga avveckling, vilken torde kunna ske tidi-gast under budgetåret 1941/42, skulle alltså fastighetsfonden påföras dels kostnaden för ifrågavarande arbetsrester, 34,179 kronor 10 öre, dels ock nämnda brist, 92,319 kronor 50 öre, med avdrag dock för under avvecklings-tiden uppkommande räntor och eventuella kursstegringar eller med tillägg för eventuella kurssänkningar.

Riksräkenskapsverket har förklarat sig förutsätta, att bristen å byggnadsfonden finge täckas från anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. å marinförvaltningens delfond av försvarsväsendets fastighetsfond.

För budgetåret 1939/40 utgjorde underhållsanslagen för marinens byggnader — däri inberäknat extra anslag — omkring 2,1 procent av byggnadsvärdet. Då underhållsprocenten för innevarande budgetår bestämdes till 2, innebar detta således någon minskning av anslagen. Med hänsyn till de betydande extra anslag för byggnadsunderhållet, för vilka inledningsvis redogjorts, anser jag, att en höjning av underhållsprocenten i varje fall icke nu bör ifrågakomma. I likhet med vad som tillämpas för armén och flygvapnet torde underhållet av kasernområden och yttre ledningar böra inräknas i det procentuellt beräknade underhållet. Däremot torde — på sätt föreslagits i fråga om lantförsvarets jordbruks- och skogsfastigheter — ett särskilt belopp böra beräknas för underhåll av vägar, övningsfält och skjutbanor. Detta belopp torde i avvaktan på närmare utredning icke kunna sättas högre än till 100,000 kronor. I enlighet med det anförda förordar jag, att reparations- och underhållskostnader m. m. för marinens fastigheter beräknas till 2 procent å $(75,309,313 + 1,775,000 =) 77,084,313$, utgörande avrundat 1,540,000 kronor, ökat med dels nyssnämnda belopp å 100,000 kronor, dels det för skatter beräknade beloppet å 75,000 kronor och dels förutnämnda, till 125,000 kronor beräknade brist å Stockholms varvs byggnadsfond, vilken synes böra täckas under nästkommande budgetår. Ifrågavarande post bör sålunda upptagas till 1,840,000 kronor.

Flygförvaltningens delfond. Flygförvaltningen har beträffande ifrågavarande post anført följande:

Reparations- och underhållskostnader m. m. beräknas i flygförvaltningens statförslag med samma belopp, 580,000 kronor, som anvisats för innevarande budgetår, med den ökning, som föranledes av tillkomsten efter den 1 juli 1940 av nya byggnader. Ökningen upptages enligt den förut använda provisoriska beräkningsgrunden med $1\frac{1}{2}$ procent å byggnadsmedlen 16,641,000 kronor, eller till i runt tal 250,000 kronor. Emellertid kan det sålunda beräknade underhållet icke täcka de synnerligen avsevärda kostnaderna för underhåll av flygfälten. Det underhåll, som erfordras för att hålla flygfälten i behörigt skick, omfattar reparation efter sättningar och tjälskott, underhåll av rullbanor och tillfartsvägar samt över fälten gående vägar, underhåll och röjning å inflygningsområdena, underhåll och rensning av dräneringssystem samt gödsling, isädd och skötsel av gräsvallar ävensom underhåll av flygfältsbelysning. Kostnaderna för underhåll av flygfälten med flygfältsbelysning hava för budgetåret 1941/42 beräknats till 300,000 kronor. I enlighet härmed hava reparations- och underhållskostnaderna m. m. i statförslaget upptagits till ett sammanlagt belopp av 1,130,000 kronor.

Beträffande *riksräkenskapsverkets* yttrande häröver hänvisas till det förut anförda.

För egen del biträder jag flygförvaltningens förslag i fråga om underhållsprocenten, dock med den modifikation, som föranledes av riksräkenskapsverkets beräkning av fastighetsvärdena. Dessa torde alltså böra här beräknas till $(53,672,690 + 16,641,000 =) 70,313,690$ kronor, och 1,5 procent därå utgör avrundat 1,050,000 kronor. Då anslaget härigenom blir betydligt uppräknat och då flygvapnets byggnader till större delen äro nya, torde det

angivna beloppet — i synnerhet om hänsyn tages till de inledningsvis omnämnda extra anslagen — få anses tillräckliga även för flygfältens underhåll. Sammanlagt torde således posten reparations- och underhållskostnader m. m. för flygvapnets del bära beräknas till 1,050,000 kronor.

De sammanlagda reparations- och underhållskostnaderna m. m. för samtliga delfonder uppgå sålunda till (5,300,000 + 1,840,000 + 1,050,000 =) 8,190,000 kronor. Jag erinrar, att utgiftsposterna för bestridande av dessa kostnader hava karaktär av reservationsanslag.

Avsättning till värdeminskningskonto.

I de av förvaltningsmyndigheterna avgivna statförslagen har för avsättning till värdeminskningskonto å respektive delfonder upptagits 171,987 kronor, 163,150 kronor och 546,500 kronor.

Angående dessa poster har *riksräkenskapsverket* i sitt yttrande anført följande:

I fråga om avskrivning av fastigheterna å försvarsväsendets delfond förut-sattes vid inrättandet av denna fastighetsfond — på sätt framgår av proposition nr 184 till 1939 års lagtima riksdag — att avskrivning skulle ske enligt för statens allmänna fastighetsfond gällande regler, varvid avskrivningstiden för alla rent militära etablissemang fastställdes till 40 år (mot-svarande 50 procents grundavskrivning och 1.25 procents årsavskrivning). Därvid skulle dock samtliga då befintliga med andra medel än lånemedel anskaffade byggnader redan vid fondens inrättande anses vara i sin helhet avskrivna.

För statens allmänna fastighetsfond behandlas i regel varje särskilt fastighetskomplex i redovisningshänseende såsom en enhet, vilket bland annat innebär, att årsavskrivning sker gemensamt för samtliga i ett fastighetskomplex ingående byggnader, oavsett deras ålder. I enlighet med dessa regler blir en tillbyggnad till ett äldre fastighetskomplex, även om tillbyggnaden uppföres såsom en fristående byggnad, avskriven på kortare tid än som skulle blivit fallet, därest tillbyggnaden redovisats såsom en i avskrivningshänseende fullt självständig byggnad. Denna regel, som tillämpats huvudsakligen i avsikt att icke tynga fastighetsredovisningen med alltför många redovisningsenheter, är även teoretiskt fullt försvarbar i alla de fall, där en tillbyggnad icke alls eller endast obetydligt höjer fastighetskomplexets totala livslängd.

För flygvapnets i stort sett unga fastighetsbestånd blir denna avskrivningsmetod — liksom för sinnessjukhusen — i allmänhet lämplig. För arméns och marinen fastigheter däremot, där flertalet större fastighetskomplex anses helt avskrivna, skulle en tillämpning av dessa regler medföra att de flesta nya byggnader, i den mån de icke skola upptagas som självständiga enheter, bliva avskrivna omedelbart eller så gott som omedelbart. Ett dylikt resultat, som skulle innebära, att byggnadskostnaderna i regel så gott som omedelbart belastade driftbudgeten trots att å denna uppförts anslag för omedelbar finansiering av endast 50 procent av byggnadskostnaden, måste anses otillfredsställande. I de talrika fall då investeringsanslag anvisas för mindre tillbyggnader till äldre fastighetskomplex, bliva de praktiska fördelarna av att icke betrakta dessa tillbyggnader som självständiga redovisningsenheter så betydande, att man icke synes behöva fästa avseende vid de principiella invändningar, som kunna resas mot en sådan ordning.

Riksräkenskapsverket har därför vid beräkningen av årsavskrivningen ansett sig kunna i avskrivningshänseende betrakta varje fastighetsbestånd såsom en enhet, varvid dock i de fall då nybyggnaderna för ett fastighetskomplex uppgå till högre värde än 100,000 kronor (motsvarande ett sammanlagt årsavskrivningsbehov å mera än 50,000 kronor), för arméns och marinens del skillnad gjorts mellan helt avskrivna äldre byggnader och nya byggnader, det vill säga byggnader uppförda med anlitande av anslag å kapitalbudgeten. Då såsom inledningsvis anförts någon retroaktiv avskrivning icke tillämpats för de under åren 1936/37—1939/40 tillkomna byggnadsvärdena, blir med tillämpning av här angivna regler den för budgetåret 1940/41 anvisade anslagsposten för avsättning till värdeminskningsskonto belastad med ett förhållandevis stort belopp för avskrivning av under angivna år tillkomna mindre tillbyggnadsarbeten. Riksräkenskapsverket beräknar belastningen å denna anslagspost under budgetåret 1940/41 till

för arméförvaltningens delfond	800,440 kronor,		
» marinförvaltningens	» 93,455	» och	
» flygförvaltningens	» 666,453	»	.

För budgetåret 1941/42 blir årsavskrivningen för de före den 1 juli 1940 färdiga byggnaderna å delfonderna respektive 275,500, 93,500 och 666,500 kronor. Avskrivningsbeloppen komma att ökas med avskrivning för de byggnader, som färdigställas under innevarande budgetår. Med hänsyn till storleken av de arbeten som nu pågå är det givetvis icke möjligt att exakt bedöma, i vilken omfattning dessa byggnader hinna färdigställas före budgetårsskiftet. Riksräkenskapsverket anser sig dock kunna beräkna behovet av avskrivningsmedel för budgetåret 1941/42 till

för arméförvaltningens delfond	450,000 kronor,		
» marinförvaltningens	» 200,000	» och	
» flygförvaltningens	» 800,000	»	.

Ämbetsverket får följaktligen hemställa, att anslagsposterna för avsättning till värdeminskningsskonto uppföras med sistangivna belopp.

Tillämpningen av de här förordade avskrivningsreglerna medför, att all grundavskrivning schablonmässigt kan ske med 50 procent å för byggnadskostnader anvisade anslagsmedel, vilket innebär en betydande förenkling av anslagsredovisningen. Undantag bör härvid endast göras för kostnaderna för de nytillkommande byggnaderna å Järvafältet och för ammunitionsfabriken, för vilka avskrivningen på sätt framgår av propositionen 184 till 1939 års lagtima riksdag (sid. 5) skall täckas med särskilda medel. Riksräkenskapsverket får därför tillika hemställa, att de för budgetåret 1941/42 anvisade anslagen till avskrivning av kapitalinvesteringar i försvarsväsendets fastighetsfond genomgående disponeras till avskrivning av 50 procent av lyftade anslagsmedel till den del dessa icke avse markinköp eller uppförande av byggnader å Järvafältet och för ammunitionsfabriken samt att denna regel med ändring av vad tidigare föreskrivits får tillämpas jämväl i bokslutet för budgetåret 1940/41. De å avskrivningsanslag hittills anvisade — inräknat de till förlagsfonden överförda — avskrivningsmedel, som icke komma att erfordras för grundavskrivning, torde böra överföras till de för budgetåret 1941/42 uppförda kollektiva avskrivningsanslagen.

Det av riksräkenskapsverket nu framlagda modifierade förslaget till regler för avskrivning å fastighetsfonden innebär, att avskrivningarna för innevarande budgetår bliva avsevärt större än som förutsatts i den fastställda staten. De föreslagna avskrivningsreglerna avvika i viss mån från de regler, som tillämpas för allmänna fastighetsfonden, men då förslaget torde bättre

än nyssnämnda regler motsvara förhållandena inom försvarsväsendet, är jag efter samråd med chefen för finansdepartementet beredd att för egen del biträda detsamma. Med hänsyn till sättet för dessa anslagsposters beräkning böra de betecknas »förslagsvis». Följaktligen bör för avsättning till värdeminskningsskonto upptagas för *arméförvaltningens delfond* förslagsvis 450,000 kronor, för *marinförvaltningens delfond* förslagsvis 200,000 kronor och för *flygförvaltningens delfond* förslagsvis 800,000 kronor, sammanlagt 1,450,000 kronor.

Den av riksräkenskapsverket berörda frågan om ändrade grunder för avskrivning av nya kapitalinvesteringar i försvarsväsendets fastighetsfond torde få vid ett senare tillfälle anmälas av chefen för finansdepartementet.

Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden.

Arméförvaltningens delfond. Arméförvaltningen har lämnat följande specifikation å ifrågakarande utgifter:

Hyra för försvarsstaben	kronor 103,800
» » hemvärnsstaben	» 7,000
» » hemvärnsstabens garage	» 500
» » sjukvårdsstyrelsen	» 34,500
» » sjukvårdsstyrelsens förråd	» 29,800
» » krigsarkivet	» 4,350
» » rullföringsområdet 45	» 16,000
» » rullföringsområdet 46	» 3,300
» » lokaler för inskrivningsförrättningar	» 24,612
» » rullföringsområdesexpeditioner	» 63,000
» » landstormsområdesexpeditioner	» 6,100
» » II arméfördelningens stab	» 2,100
» » militärbefälhavaren på Gotland	» 5,800
» » väg- och vattenbyggnadskårens chefsexpedition	» 1,800
» » landstormsområdesförråd och skjutbanor	» 12,150
Avgift till statens järnvägar för reningsverk	» 675
Hyra för luftbevakningscentralen	» 30,000
Arrende av övningsmark vid Kristianstad	» 1,000
» » betesmark för Herrevadskloster	» 2,960
» » övningsmark vid Gävle	» 700
» » Rosersbergs kungsgård	» 12,750
Avguld till Djurgårdsförvaltningen	» 160
Hyra för tomt till arméstabens stall	» 20
» » kyrkogård vid Dalarö skans	» 15
» » verkstadsbyggnad vid T. 4	» 1,200
» » vissa landstormsområdesförråd vid I. 7	» 1,000
» » vägmark i Eksjö	» 150
Arrende av betesmark vid Havgård	» 2,950
» » övningsmark vid Grytan	» 220
» » stadsägan 2106 i Linköping	» 3,300

Summa kronor 371,912

För arméförvaltningens delfond kunna hyres- och arrendeutgifterna således beräknas till 372,000 kronor.

Marinförvaltningens delfond. Marinförvaltningen har specificerat hithörande utgifter sålunda:

Marinförvaltningens lokaler i Stockholm	kronor	129,700
Marindistrikts-, kommandants- och sjörullföringsexpeditionerna i Härnösand	»	3,050
Marindistrikts- och sjörullföringsexpeditionerna i Malmö	»	2,200
Fortifikationsexpeditionen i Karlskrona	»	1,600
Ostkustens marindistrikt	»	1,100
Sydskustens marindistrikt	»	800
Västkustens marindistrikt	»	1,200
Från anslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader förut utbetalda hyror och arrenden	»	4,000
	Summa kronor	143,650

Marinförvaltningen har på grundval härav beräknat medelsbehovet till 144,000 kronor.

Flygförvaltningens delfond. De av flygförvaltningen uppgivna hyresutgifterna avse endast hyra för flygvapnets lokaler i Stockholm, vilken belöper sig till 142,400 kronor. Härtill bör emellertid läggas den ränteutgift som kronan jämlikt det av Kungl. Maj:t enligt bemyndigande av årets riksdag (prop. nr 2, bil. 15, punkten 12; skr. nr 57, punkten 22) denna dag godkända avtalet mellan kronan och Stockholms stad rörande anordnande av ett flygfält vid Skå-Edeby har att erlægga till staden under åren 1941—1945, uppgående till 22,275 kronor om året. Hyres- och arrendeutgifterna för flygförvaltningens delfond komma således att uppgå till (142,400 + 22,275 =) 164,675 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 165,000 kronor.

Enligt det nu anförda komma hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden, vilka anslagsposter torde böra betecknas »förslagsvis», att tillhopa utgöra (372,000 + 144,000 + 165,000 =) 681,000 kronor.

De sammanlagda utgifterna för fonden belöpa sig till 10,321,000 kronor.

INKOMSTERNA.

Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler.

Under denna titel redovisas de belopp, som över budgeten tillföras respektive fonder. Ersättningsbeloppen bestämmas så, att en förräntning efter 4 procent erhålles å det av fonderna disponerade statskapitalet. I statsverkspropositionen hava under ifrågavarande titel beräknats följande belopp:

Ersättning till arméförvaltningens delfond	kronor	7,230,000
» » marinförvaltningens delfond	»	4,336,000
» » flygförvaltningens delfond	»	2,813,000
	Summa kronor	14,379,000

Med hänsyn till förut och i det följande omnämnda jämkningar av olika poster i statförslaget, bör ersättningen för till statsmyndigheter upplåtna lokaler för nästkommande budgetår beräknas för *arméförvaltningens delfond* till 7,575,000 kronor, för *marinförvaltningens delfond* till 4,095,000 kronor och för *flygförvaltningens delfond* till 3,052,000 kronor eller sammanlagt till 14,722,000 kronor. De å riksstaten under fjärde huvudtiteln beräknade anslagen böra ändras i överensstämmelse härmed.

Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden.

Arméförvaltningens delfond. Arméförvaltningen har beräknat ifrågavarande hyror och arrenden sålunda:

Inkomst av tjänstebostäder	kronor	900,000
» » uthyrningsfastigheter	»	146,984
» » övnings- och skjutfält (med däri ingående jordbruks- och skogsfastigheter) m. fl. fastigheter.....	»	485,323
Övriga hyror och arrenden (tillfälligt uthyrda bostäder och lokaler, spilthyra m. m.)	»	165,000
	<u>Summa kronor</u>	<u>1,697,307.</u>

I enlighet härmed torde ifrågavarande inkomstpost i staten böra upptagas till 1,697,000 kronor.

Marinförvaltningens delfond. Marinförvaltningen har beräknat ifrågavarande inkomster på följande sätt:

Hyra för tjänstebostäder	kronor	180,000
Inkomster av fastigheter, tillhörande flottans skifferoljeverk	»	15,000
Hysesinkomster vid örlogsbaser m. m., utom Djurgårdsstaden	»	80,000
Inkomster från Gustafsviks örlogsdepå	»	20,000
Hyror och arrenden från Djurgårdsstadens fastigheter m. m.	»	180,000
Hyses-, arrende- och jordskyldsmedel från fästningarna	»	10,000
	<u>Summa kronor</u>	<u>485,000.</u>

På sätt marinförvaltningen föreslagit torde hyres- och arrendeinkomsterna böra upptagas i staten till 485,000 kronor.

Flygförvaltningens delfond. Flygförvaltningen har beräknat hyres- och arrendeinkomsterna till sammanlagt 118,100 kronor, därav för tjänstebostäder och uthyrningsfastigheter 98,000 kronor, för jordbruks- och skogsfastigheter 20,000 kronor och för flygfält 100 kronor. I staten torde för ändamålet böra upptagas 118,000 kronor.

De sammanlagda inkomsterna av hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden uppgå enligt vad sålunda anförts till 2,300,000 kronor.

Diverse inkomster.

För *arméförvaltningens delfond* har under denna titel i det avgivna statförslaget upptagits ett belopp av 20,000 kronor, utgörande mot civila patienters vård å militära sjukhus svarande del av fastigheternas underhållskostnad.

I förslaget till stat för *marinförvaltningens delfond* har förevarande post beräknats till 1,350 kronor, avseende bidrag från lantförsvaret och Stockholms stad till Skeppsholmsbrons underhåll.

För *flygförvaltningens delfond* har motsvarande post beräknats till 20,000 kronor, vilket belopp huvudsakligen utgöres av inkomster från skogsavverkningar.

De likvida medel, som uppkomma genom avsättning till värdeminskningskonto för försvarsväsendets fastighetsfond, torde bära — liksom motsvarande tillgångar för allmänna fastighetsfonden — placeras i riksgäldskontoret mot ränta. Den uppkommande ränteavkastningen bör beräknas under förevarande titel. Med hänsyn härtill bära förvaltningsmyndigheternas beräkningar av diverse inkomster höjas med respektive 30,000, 3,000 och 25,000 kronor.

Ifrågavarande inkomstposter torde sålunda för de respektive delfonderna bära upptagas till 50,000, 4,000 och 45,000 kronor eller sammanlagt till 99,000 kronor.

Fondens sammanlagda inkomster uppgå således till 17,121,000 kronor.

Överskott.

Det överskott, som skall tillföras riksstatens driftbudget, skall såsom nämnt beräknas till 4 procent å det vid respektive budgetårs början i fonden ingående kapitalet. Det är i nuvarande läge, särskilt med hänsyn till de å tilläggsstaterna anvisade betydande anslagsmedlen, förenat med vissa svårigheter att bedöma, i vilken omfattning delfondernas kapitalbehållningar kunna komma att ökas under innevarande budgetår. Riksräkenskapsverket har emellertid ansett sig kunna preliminärt räkna med att behållningarna å armé-, marin- och flygförvaltningarnas delfonder under innevarande budgetår komma att ökas till i runda tal respektive 80, 60 och 30 miljoner kronor. I anslutning härtill har riksräkenskapsverket hemställt, att överskott att tillföras riksstatens driftbudget i staten för budgetåret 1941/42 uppföras med för arméförvaltningens delfond 3,200,000 kronor, för marinförvaltningens delfond 2,400,000 kronor och för flygförvaltningens delfond 1,200,000 kronor, eller sammanlagt med 6,800,000 kronor. Till detta förslag ansluter jag mig.

Då nämnda belopp skola tillföras driftbudgeten, erfordras jämkning i den i förslaget till riksstat gjorda inkomstberäkningen, enligt vilken motsvarande belopp upptagits till respektive 2,560,000, 2,390,000 och 1,109,000 kronor.

I enlighet med vad jag i det föregående anført har upprättats förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1941/42 (*Bilaga A*).

HEMSTÄLLAN.

Under åberopande av vad här anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte

dels föreslå riksdagen att godkänna omförmälda förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1941/42;

dels — med ändring av den i statsverkspropositionen gjorda inkomstberäkningen, i vad angår överskott å försvarsväsendets fastighetsfond — föreslå riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1941/42 upptaga följande inkomstitlar sålunda:

Försvarsväsendets fastighetsfond:

1. Arméförvaltningens delfond	kronor 3,200,000
2. Marinförvaltningens delfond.....	» 2,400,000
3. Flygförvaltningens delfond	» 1,200,000,

dels ock föreslå riksdagen att under fjärde huvudtiteln, avdelningen E. Diverse, för budgetåret 1941/42 anvisa följande anslag nämligen:

Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond:

Arméförvaltningens delfond, <i>förslagsanslag</i>	kronor 7,575,000
Marinförvaltningens delfond, <i>förslagsanslag</i>	» 4,095,000
Flygförvaltningens delfond, <i>förslagsanslag</i>	» 3,052,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

S. Högsell.

Bilaga A.

Förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1941/42.

		Kronor
Inkomster.		
A. <i>Ersättning för till statsmyndigheter upplåtta lokaler:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond	7,575,000	
2. Marinförvaltningens " "	4,095,000	
3. Flygförvaltningens " "	3,052,000	
		14,722,000
B. <i>Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond	1,697,000	
2. Marinförvaltningens " "	485,000	
3. Flygförvaltningens " "	118,000	
		2,300,000
C. <i>Diverse inkomster:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond	50,000	
2. Marinförvaltningens " "	4,000	
3. Flygförvaltningens " "	45,000	
		99,000
	Summa	17,121,000
Utgifter.		
A. <i>Reparations- och underhållskostnader m. m.:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond	5,300,000	
2. Marinförvaltningens " "	1,840,000	
3. Flygförvaltningens " "	1,050,000	
		8,190,000
B. <i>Avsättning till värdepapperskonto:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond, förslagsvis	450,000	
2. Marinförvaltningens " , "	200,000	
3. Flygförvaltningens " , "	800,000	
		1,450,000
C. <i>Hyses- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond, förslagsvis	372,000	
2. Marinförvaltningens " , "	144,000	
3. Flygförvaltningens " . "	165,000	
		681,000
<i>Överskott att tillföras riksstatens driftbudget:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond	3,200,000	
2. Marinförvaltningens " "	2,400,000	
3. Flygförvaltningens " "	1,200,000	
		6,800,000
	Summa	17,121,000